

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה

גליון ט"ו

[תש"ע]

שנה כ"ו

בשיעור חורש"י פרשת בא תשל"ו

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר ה' כַּחצוֹת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְתוֹךְ מִצְרַיִם, וּמֵת כָּל בְּכוֹר
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פְּרֵעָה הַיּוֹשֵׁב עַל כֶּסֶּאָו עַד בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר
אֲחֵר הַרְחִיִּים וְגו', וְלִכְלֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרֵץ כָּלֵב לְשׁוֹנוֹ לְמֹאִישׁ וְעַד בְּהֵמָה
לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יִפְלֹא ה' בֵּין מִצְרַיִם לְבֵין יִשְׂרָאֵל, וַיִּרְדּוּ כָל עַבְדֵיךָ אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי
וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לִי לֵאמֹר צֵא אֵתָּה וְכָל הָעָם וְגו'. וְכִמָּה תְּמִיּוּת בְּפִרְשָׁהּ, מֵאִי רְבוּתָא
בְּמָה שֶׁלֹּא יִחַרֵץ כָּלֵב לְשׁוֹנוֹ, וּמָה שֶׁאֵמַר מֹשֶׁה לְמַעַן תִּדְעוּן וְגו', הֲלֹא סִיבַת
הַמְכָּה לֹא הִיְתָה לְצוּרֵךְ זֶה רַק כְּדֵי לְאַלְצֵם לְשַׁלַּח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, גַּם
יֵשׁ לְהַתְּכוֹנֵן לְמָה בָּאָה מַכָּה זוֹ בַּחצוֹת דֵּיִיקָא.

וְנִקְדָּיִם בְּבִיאור הַכְּתוּבִים בְּפִרְשַׁת שְׁמוֹת (ג, ב) וַיִּרְא מֶלֶאֶךְ ה' אֱלֹהֵי בְלַבַּת אִשׁ
מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיִּרְא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בּוֹעֵר בְּאִשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוֹ אוֹכֵל, וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֲסוּרָה נָא וְאִרְאָה אֶת הַמְּרָאָה הַגְּדוֹל הַזֶּה מִדּוֹעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה, וַיִּרְא ה'
כִּי סָר לְרֹאוֹת וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי אֱלֹקִים וְגו', אֲנֹכִי אֱלֹקֵי אַבְרָהָם וְגו', רָאָה
רְאִיתִי אֶת עֵנִי עִמּוֹ אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֵת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי וְגו', וְאֵרַד לְהַצִּילוֹ מִיַּד
מִצְרַיִם וְלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִיא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשׁ
אֶל מְקוֹם הַכְּנַעֲנִי וְגו', וְעַתָּה לֵכָה וְאֶשְׁלַחְךָ וְגו'. וּבְאוֹהַ"ח הַק' לֹא כְּשִׁמוּאֵל שֶׁלֹּא
הַכִּיר הַקּוּרָא, כִּי מֹשֶׁה נְבִיא הָיָה בְּטֵרֵם יֵצֵא מִבְּטָן אִמּוֹ וְהַכִּיר הַקּוּרָא וְכו'. עֵי"ש.
וְתִמּוּהָ לְהַבִּין שְׁאוֹתוֹ אִדָּם שֶׁהַכִּיר אֶת קוֹל הַשִּׁי"ת הַקּוּרָא אֱלֹהֵי לֹא הַכִּיר
בְּהַתְּגַלּוֹת ה' עַל הַסֵּנֶה.

וּבְכַלֵּי יִקַּר פִּירֵשׁ מִקְרָאוֹת אֱלֹהֵי עַל דֶּרֶךְ מוֹסֵר וּו"ל: וַיִּרְא מֶלֶאֶךְ ה' וְכו', דְּבַר
אֲחֵר רִמּוֹ לְמָה שֶׁנֶּאֱמַר אֲכַן נֹדַע הַדְּבַר מִפְּנֵי מָה יִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִן בְּצַרָּה
יֹתֵר מִכָּל הָאוֹמוֹת, לְפִי שֵׁישׁ בְּהֵן דְּלְטוּרִין מִשְׁמִיעִים קוֹל עֲנוֹת בְּחֶרְפוּסִים
וְגִידוּפִים עַל שִׁכְבֵי וְעֵרִי, כְּקוֹצִים הַלְלוּ הַמְּשִׁמְעִים קוֹל כְּשֶׁהוּא בּוֹעֵר בְּאִשׁ, כֵּךְ
יִשְׂרָאֵל אֲפִילוֹ בּוֹמֵן שֶׁאִשׁ הַצְּרוֹת מִתְּלַקַּחַת סְבִיבּוֹ מ"מ כָּל אֶחָד לְחַבִּירוֹ קוֹץ
מִכְּאִיב וְסִלּוֹן מִמְּאִיר, כְּמִנְהַג דְּוֵרוֹת הַלְלוּ וְכו', וְזוֹ עֵיקַר הַסִּיבָּה לְיִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת
בְּגִלוֹת מִצַּד הַשְּׁנָאָה וְהַקְּנָאָה שְׁבִינִיהֶם יֹתֵר מִבְּכָל הָאוֹמוֹת, וּבְעֵלֵי הַלְשׁוֹן
הַשְּׁמִיעוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל כִּי אֵין נִקִּי, כִּי תִצֵּא אִשׁ הַמַּחְלֹקֶת מִסְּלַע הַמַּחְלֶקֶת

האבות מבערים אש והבנים מלקטים עצים, ע"כ בערה בהם אש ה', לכך נאמר והסנה איננו אכל, כי אע"פ שאש התלאות יבער ביעקב מ"מ מציאות הסנה נשאר קיים בכל דור, ואיננו אכל, כי לא יכלו הקוצים מן כרם ה' צבאות בית ישראל וכו'.

ובהמשך דבריו כתב עוד אלא האמת היא כדברינו שהסנה מבעיר אש הצרות כי מתוך שישראל נמשלו לסנה זה שכ"א לחבירו קוץ מכאיב ומשמיע קול עליו בחרופים וגדופים ע"כ בערה בהם אש ה', וא"כ הסנה הפועל והאש הוא הפעול, לכך נאמר והנה הסנה כוער באש כי הסנה גורם הבערת האש, וזש"ה בלבת אש מתוך הסנה, כי הלבת אש נמשך מתוך הסנה כי הסנה גורם הלבת אש, וזה פירוש נכון עכ"ל ק.

דברים אלו מבהילים לרעיון שכל הצרות הבאים על ישראל הם בסוכת בעלי המחלוקת שיש בין ישראל יותר מבין האומות. ומ"ש "בדורות הללו" נבואה נזרקה בו לחוק בגליון עלי חרט לדרורות הבאים. (ועי' בהקדמתו לספר עוללות אפרים שמתרעם על הקנאה ושנאה השוררת בין הרבנים — אז, באותו דור דיעה שחי בו).

וכבר דיברנו הרבה מהמסופר ביוסיפון (פרקים ע"ה ע"ו), שמחברו מובא ברש"י ובראשונים, איך שגם בזמן החורבן כשאר"י היתה הריבה ושוממת ורומאים הלכו בה, וכבר הצליחו לכבוש את החומה הראשונה של ירושלים, אע"כ עדיין נלחמו כתות הפריצים של יוחנן הפריץ ושמעון הפריץ ואלעזר בן ענני הכהן אלו באלו חרב איש באחיו והפילו חללים מישראל, ועד שלא נשרף בית המקדש לא פסקו השפיכות דמים מקרב מחנה ישראל. וכשרואים כ"ז אין כל פלא שבאה עליהם הגזירה המרה הזו שטימוס הרשע היה יכול להחריב את בית מקדשינו ולהגלות את ישראל מארצם.

ומפורש הדבר בירושלמי (פאה פ"א ה"א) אמר רבי אבא בר כהנא דורו של דוד כולם צדיקים היו וע"י שהיה להם דילטורים היו יוצאים במלחמה והיו נופלים, הוא שדבר דוד נפשי בתוך לבאים אשכבה לוהטים וכו' (תהלים נו), אשכבה לוהטים זה דואג ואחיתופל שהיו לוהטים אחר לשון הרע, שניהם חנית וחצים אלו בעלי קעילה דכתיב היסגרוני בעלי קעילה בידו הירד שאול, ולשונם חרב חדה אלו הזיפים דכתיב (שם נד) בבוא הזיפים ויאמרו לשאול וגו', באותה שעה אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים מה שכינתך לירד בארץ סליק שכינתך מביניהון, הה"ד רומה על השמים אלקים על כל הארץ כבודך, אבל דורו של אחאב עובדי ע"ז היו ועל ידי שלא היה להן דילטורין היו יורדין למלחמה ונוצחין וכו'.

ובן דרשו במסכת ד"א זומא (פ"ט) עה"כ (הישע ד) חבור עצבים אפרים הנח לו, גדול השלום שאפילו עובדי ע"ז ויש שלום ביניהם ככיכול אינו נוגע בהם, אם יש ביניהם מחלוקת מה נאמר בהן חלק לבם עתה יאשמו, בית שיש בו מחלוקת סופו ליחרב וכו'. קוב"ה אמת ותורתו הק' אמת. כל אחד יכול לראות כמו עיניו שכך היא המציאות, לא הייתי אומר דברים אלו לולי שהכלי יקר כתב בן במפורש שהמחלוקת שבישראל היא סיבת כל הצרות הבאות עליהם רח"ל.

*

רואים כיום באר"י שכל האומות נתאספו יחדיו בעצה רעה על ישראל, להשמיד להרוג ולאבד ח"ו את כל כרם ישראל, זוממים בנכליהם תוכניות גרועות יותר ממה שעולל היטלר הרשע ימ"ש, ולעומת זאת אין המריבות פוסקות במחנה ישראל, רשע זה מנגח את חבירו, איש קם באחיו, וכולם כאחד בעצה אחת כנגד שלומי אמוני ישראל, והמפלגות יום ולילה לא ישבותו מלהבעיר את אש המחלוקת. כל הגוים מסוגלים להתלכד יחדיו, מצרים עם סוריה ועם לבנון ועם המחבלים ימ"ש, לרקום תכניות שטניות כנגד עם ישראל, הרוסים משלימים עם משיינע ועם אמעריקא כדי שיוכלו לפעול יחדיו להצר ולהרע לישראל ח"ו, ושני מחנות יריבים מתוככי ישראל אינם מסוגלים להתאחד, כל אחד אומר אני אמלוך, ורודפים אחר השררה כדי שיוכלו להגיע אל הקערה ולקחת מנה גדולה מאחרים, כ"א אכול קנאה ושנאה על רעהו ולא היה איכפת להם אלמלא נחרב העולם כולו על יושביו רק שהם ישארו על כסא מלכותם.

ומצינו בעי"ז בגמ' (מו"ק כו.) אמרו ליה ליהויקים כתב ירמיה ספר קינות, אמר להו מה כתיב ביה איכה ישבה בדר, אמר להו אנא מלכא, א"ל בכה תבכה בלילה, אנא מלכא, גלתה יהודה מעוני, אנא מלכא, דרכי ציון אבילות, אנא מלכא, היו צריה לראש, אמר להו מאן אמרה, כי ה' הוגה על רוב פשעיה, מיד קדר כל אזכרות שבה ושרפן באש וכו'. כל זמן שהיה מדובר ביהודי ירושלים שהם עלולים לסבול חרפת רעב ועוני שמדות והריגות וילכו בגלות לא היה איכפת לו, והתנחם בכך שהוא עצמו יישאר מלך ולא אליו מתכוונים, אולם מששמע שגם הוא יאבד את כסאו ויגלה עמהם שוב לא הי' יכול לסבול לשמוע את הכתוב במגילה והשליכה באש.

העובדות והמציאות מוכיחים כדברי הכלי יקר שמחלוקת, קנאה ושנאה, היא "מחלה יהודית" הנפוצה לא רק אצל רשעים אלא אפילו אצל יראים ושלמים שומרי תורה ומצוות. נקלעתי פעם לעיירה קטנה שהיו דרים בה שנים עשר תושבים יהודים וראיתי שהיו להם שתי בתי כנסיות, כששאלתי אותם לפשר הדבר, הסביר לי אחד התושבים ששני תושבים מסוכסכים ביניהם

ואינם מסכימים להתפלל יחדיו, ומתפללים קודם ששה מתפללים וארבעה מצרפים למנין, ואח"כ הולכים ששה מתפללים וארבעה מצרפים לביהכ"נ השני ומתפללים שם.

בתקופת חז"ל מסופר בנמ' (סוכה נא:) על ביהכ"נ של אלכסנדריה, רבי יהודה אומר מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסנדריה של מצרים לא ראה בכבודן של ישראל וכו', פעמים שהיו בה ששים רבוא על ששים רבוא כפלים כיוצאי מצרים וכו', ובימה של עץ באמצעיתה וחזן הכנסת עומד עליה והסודרין בידו וכיון שהגיע לענות אמן הלה מניף בסודר וכל העם עונין אמן. כשהיה הכה"ג מתוודה על פרו ביוה"כ וכבר אמר אנא השם וגשמע קולו ביריחו (יומא ב:), ואת קולו של החזן בביהכ"נ של אלכסנדריה א"א היה לשמוע, והיום אי אפשר למנין מצומצם להתפלל יחדיו.

בשו"ת ד"ח (אר"ח ח"ב סי' כ"א) כותב השואל על דבר קהילה שרצו לבנות עוד ביהכ"נ בעיר, מחמת שהביהכ"נ הקיים היה צר מהכיל את כל המתפללים, וז"ל: "ואמנם אנכי אין דעתי נוחה בזה מחמת שיש לפקפק בזה עפ"י דתה"ק בכמה ענינים כאשר יבואר, וחזן מזה ראיתי מעשה מכ"ק מרן הרב הג' אבד"ק בעלזא נבג"מ ומכ"ק אחי מו"ר נבג"מ אבד"ק קאמינקא זלה"ה שהחמירו בענין זה שלא לחדש מקום תפלה שיוולד מזה התחלקות העם, והחמירו בזה אף שהי' המקום דחוק, ועיני ראו כ"ז הלכה למעשה וכו' עכ"ד.

וזקה"ק מצאנו ז"ע בתשובתו אליו מפלפל תחלה בגוף הדין ומסיק: "אך בודאי יפה דיברו הגאונים נ"ג זלה"ה רבותי הגאון החסיד הקדוש מבעלז, והגאון הקדוש מקאמינקע שבזה"ז מכמה טעמים יש למנוע מלהוסיף בהמ"ד, וכן בענין זה שמעתי מאדמו"ר הקדוש אביר הרועים מראפשימיץ זלה"ה וכו'", עכל"ק. והיום כל בי עשרה יש להם ביהמ"ד משלהם משום שזה אינו יכול לדבר עם זה וכו'.

*

זו היתה מענתו של המן הרשע שקטרג על ישראל באמרו ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים, בקרב כל האומות אין עוד עם דוגמתם שיהי' כ"כ מפוזר ומסוכסך כמותם אשר איש את רעהו חיים בלעו, ואפילו כשהם בין העמים מטולטלים בגולה אחר גולה ואש הצרות מתלקחת סביבם, אינם שמים אל לבם שעליהם להתאסף לנסות לקחת כ"א כלי מים בידיו אולי יוכלו ביחד לכבות את הבערה אשר יצאה ללהב, נוח להם שישרף הבית כולו על וישביו מאשר ילכו יחדיו זה עם זה.

וזשאחז"ל (אס"ר ו) איש יהודי היה בשושן וגו' (אסתר ב) אל תקרא יהודי אלא יחדי. שבשושן הבירה ראה כ"א רק הסרונות על זולתו והעדיף להיות לעצמו, והגם שלא היו גרועים כ"כ והיו ראויים לכנוי איש יהודי מ"מ היו מושרשים במדה זו.

ולזה נתכוין הכלי יקר במה שכתב: "וזה עיקר הסיבה לישראל להיות בגלות מצד הקנאה והשנאה שביניהם וכו'". כי מפני חטאינו גלינו מארצינו שבעון שנאת הגם חרב מקדשינו, ואולם גם עתה אין אנחנו יכולים לעלות וליראות, כי אין א' מוכן לעלות יחד עם חבירו מישראל משום שאין דיעותיהם שוות ואינם נוחים זל"ז. רואים שעת צרה היא ליעקב ואסון גדול בא לעולם ואעפ"כ איננו מסוגלים להתאחד.

התרעתי כבר על נגע זה שפשה בקרבנו עוד בשנת תרצ"ג כשהימלך ימ"ש עלה לשלטון, שגם אז למרות שרשע זה לא הסתיר את תוכניתו המרושעת, אלא פרסם ברבים את אשר הוא זומם לעשות להשמיד את האומה הישראלית כולה מן העולם, ואף הו"ל ספר מיוחד ע"ז, אעפ"כ לא הכירו התאחדות יתירה לא אצל ראשי העם ולא בקרב הציבור היהודי. ותחת אשר יתאספו לדון בדבר הצרה הבאה ליעקב היו עסוקים בתככים כאילו לא קרה דבר, ואפילו לא טרחו לעשות משהו לתיקון המצב, שעל הדבר הזה חרב מקדשינו כבגמ' שבת (קכא) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה שנאמר היו שריה כאילים לא מצאו מרעה, מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה, אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה.

רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה (עירובין ט), כי הרשע אפילו כשיעמוד כבר על הסף ויציץ לתוך הגיהנם ויראה מי שנמצא שם יהיה בטוח בעצמו שהוא אינו גרוע כמותם, שהרי על אותם רשעים היה ידוע לו עוד בהיותו בחיים שהם רשעים גמורים וכבר אז גילה קלונם ברבים, ואדרבה כעת הוא שמח לראות כמה צדקו דבריו כשהיה מעיד עליהם שפופם להשליכם לשאול תחתיה, ורשע זה אפילו בשעה זו אינו פוסק מלהיות מתכבד בקלון חבירו ואינו מעלה על דעתו שהוא גרוע מהם, ועד שדוחים אותו למקום עמוק מהם אינו חדל מלדבר סרה על זולתו. כך היא דרכה של מחלוקת שכל אחד תולה אשמה בחבירו כאילו הוא עצמו נקי מכל רבב.

דיברנו כבר הרבה פעמים על הצורך להתאחד בפרט בעתות צרה שהשמן מקטרג בשעת הסכנה. וכה אמרה אסתר למרדכי, לך כנום את כל היהודים אשר בשושן וגו' ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת (אסתר ד). כל זמן ששורר פירוד בישראל א"א לבטל את הגזירה, כנום לכל הפחות את היהודים הנמצאים בשושן ששם ישנם הרבה יראי ה', כמו שראינו שקיבץ כ"ב אלף

תלמידים ולמד עמהם הלכות קמיצה (אסתר רבה ט), ואם לפחות אלו מתלמידיך יהיו באחדות יהי' לי פתחון פה לבא לפני המלך, אחרת, אין לי כל תקוה שהגזירה תתבטל.

כי כשיש מחלוקת, בשעה שחרון אף שולט בעולם, בשעה שהעולם בווער כאש, גדול הקטרוג עוד יותר, שמוען המקטרג ראו איך שהם גרועים ח"ו מכל האומות, למעלה ממאה אומות יכולות לשבת יחדיו זה לצד זה למטרות רשעות ומומאה ואלו אינם יכולים להתכנס תחת קורת נג אחת. לא על הרשעים הפושעים והכופרים דברינו, אלא אפילו אותם שמאמינים בה' ובתורתו מניחים תפילין יום יום ושומרים שבת כהלכתה, למה לא יתאספו אלו לדון ולטכס עצה מה שצריך לעשות בעת צרה כזאת, ומה יענו בשמים על מצב כזה, אם ביציאת מצרים שהיו הללו עו"ז והללו וכו' טען שר של מצרים מה נשתנו אלו מאלו, הרי בזמן כזה גדול הקטרוג לאין שיעור שיאמרו ח"ו איך אאבד את אלו מפני אלו רח"ל.

ארתא מהאריה"ק שישאל הם רשות היחיד – באחדות כאיש אחד וכו', ואוה"ע הם רשות הרבים – עלמא דפרודא. וז"ש מפוזר ומפורד, אפילו כשהם בין העמים, מזה נמשך שיעמוד עליהם מלך רשע כהמן.

ורואים עד היכן היו הדברים מגיעים, שאפילו לאחר מכן, כשנושעו כבר והכל ידעו שהישועה נסתבבה ע"י מרדכי שסיפר לאסתר ממזימת שני סריסי המלך שבקשו לשלוח יד במלך אחשוורוש, המשיך יצר זה לפעפע בקרבם.

ובזה יובן מה שלכאורה יפלא בעיני הרואה מדוע לא נושעו אז כבר בתשועת עולמים, הרי באותה שעה קיימו וקבלו היהודים מאהבה את אשר קבלו כבר במתן תורה באונס. ליישב זאת מסיימת המגילה, כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים, שלמרות שהכל היו מודים בגדולתו בתורה ובמעש"ט שהיה ראש הסנהדרין, עכ"ז היה רק רצוי לרוב אחיו (אסתר ט), כי גם אז כשהיה נודע ביהודה ובגוים והכל העריצוהו ושבתוהו, היו כאלו שהמשיכו לדבר עליו סרה, וכמ"ש (מגילה יט.) מה ראו על ככה ומה הגיע עליהם מה ראה מרדכי דאיכני בהמן, גם לאחר הנס היו כאלה שהמיהו בו את האשמה לגזירת המן, כי היו מושרשים כ"כ במומאה שלא היו מסוגלים לחיות בלי להטיל דופי באחרים, ואף שהיה מרדכי נוח לבריות דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו, שמעולם לא הקדימו אדם בשאלת שלום ומעולם לא פגע בכבודם, עכ"ז נטפלו אליו הרשעים ודברו בגנותו.

ובן היה גם לאחר החורבן, שלמרות שאר"י היתה חריבה, וישראל היו ללעג ולקלס בין העמים, והצדיק היחיד שהותיר נבוכדנצר הרשע היה גדליהו בן אחיקם שנותרה לו קצת ממשלה, לא חסו עליו וקמו עליו והרגוהו. ואמנם חל צום גדליה מיד אחר ר"ה, כי בדרך כלל בימים אלו משכימים בנ"י לבתי כנסיות ובתי מדרשות, ובר"ה מתפללים מבוקר עד כי ינטו צללי ערב, ותוקעין בשופר לפני הקב"ה ומרבים במעשים טובים, ותמהין ושיילין מדוע לא בא בן דוד לגאלינו גם תמול גם היום. ובא מעשה זה של הריגת גדליהו בן אחיקם להזכירנו שעון זה עדיין מרקד בינינו, וגם היום איש את רעהו חיים בלעו בחרות אפו.

*

לפנים בישראל הגם שנמצאו פורקי עול אבל דבר אחד ידעו כולם שרוצחים וגזלנים אין בקרב בני עמינו ולא נמצא רוצח אפילו א' מריבוא רבבות, ואפילו מלכות הרשעה ידעה שלא נחשדו ישראל על שפיכות דמים, אולם לדאבוני, ה' יכפר בעדי, בדורינו ירדו פלאים ולמדו את אומנותו של עשו הרשע, ובכל יום שומעים רח"ל משפיכות דמים, וחמסנים גובים דמי חסות באיומים של שפכ"ד ר"ל.

אבל לא מאלו הכופרים והפושעים דברינו, אתם אין לנו כל שייכות, ולדעתי לא באשמת אלו מתעכבת הגאולה, אלא בסיבת אותם שנמנים על שלומי אמוני ישראל אשר פשתה מספחת הגאווה והקנאה ושנאה ביניהם שכל אחד אומר אני ואפסי, וא"א לו להעלים עין ממגרעות חבירו ולהתאסף כאיש אחד.

אינני יודע מיהו האשם בדבר, אבל מחויב אני לומר את מה שעיני רואות לדאבוני, הפירוד האיום השורר בין איש לרעהו ובין אשכנזים לספרדים וכו' לא נשמע כמוהו אפילו בין האומות כמ"ש הכלי יקר. כ"א דורש רק את כבודו ממונו והבליו. המצב הוא ממש איום ונורא, אין מי שיבין מה שקורה בעולם, כשיבא המשיח ויספרו את קורות דברי הימים שעברו לא יאבו להאמין שאכן כך התנהגנו. כל אחד עושה שבת לעצמו, זה שייך למפלגה זו, וזה נתלה בחסידות זו, ואין אחד סובל את משנהו, וכל זאת בזמן שאומות העולם עומדים על כולם ואינם מבחינים בין זה לזה. טרם נשמע בדבר הזה שיעמדו שודדים על בנ"א, ותחת אשר יתאספו לפעול יחדיו למכס עצה כיצד להנצל מירייהם, יעדיף כל אחד להסתגר בתוך עצמו וליפול בידיהם.

הבה נתחכמה, בואו ונתאסף לדון מה צריך לעשות, עת לעשות לה', למה אנחנו מחשים, הרי אפילו הארבעה מצורעים אמרו, מה אנחנו יושבים

פה עד מתנו (מלכים ב, ז), המצורעים יכלו להדבר ביניהם והיום זה בלתי אפשרי, הכל שקט כאילו לא קורה מאומה.

הפושעים והכופרים הם המנהיגים ומתייעצים ביניהם ומחליטים אם להחזיר את ירושלים ואת מקום המקדש או לא, ויהודים שומרי תורה ומצוות עומדים מהצד ולא איכפת להם מאומה כאילו אין זה נוגע להם, והגם שאין מתחשבים בחוות דעתם, אולם מ"מ למה לא יתכנסו בינם לבין עצמם לחשוב מה אפשר לעשות משהו למען כבוד שמו ית' המחולל בגוים, ואולי יתכן לפעול להטיב דרכינו ולפייס את הבוכ"ע.

*

ישראל"ל נומריקון יש ששים רבוא אותיות לתורה ולכך מספר כל ישראל היו ס' רבוא (עי' פנ"י קדושין ל), וההוראה בזה, שכמו באותיות התורה בהכרח שיהיו כולם תמים בלי שום חסרון בהם, כך צריך לשרור אהבה ואחדות בין בני ישראל.

זו"ש שובה ישראל"ל עד ה' אלקך וגו' (הושע יד), שובו לתודעה המאחדת את כל ישראל בקשר אמיץ בל ינתק, בשעה שאתה נוכח לראות את התוצאות שנוצרו מזה שכשלת בעונך, שגרמת להריגות ושמדות וצרות רבות ורעות, קחו עמכם דברים (ל' רבים), התכנסו לדבר ביניכם לדעת איך לשוב לה, אמרו אליו, כולם כאחד, כל תשא עון וקח טוב.

ובפשמות כל גלות מצרים נסתבב מכך שהביא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם שקורין לבני השפחות עבדים, וזה גרם שישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום ויתנכלו אליו להמיתו, (והגם שבוודאי יש בזה סודות קדושים בפרשה כמו בכל התורה כולה, ואסור לומר אחרת, אבל אין מקרא יוצא מדי פשוטו וכך מפרשים את הפסוקים לחינוקות בחדר), ובגלל שני סלעים מילת נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים (מגילה טז).

כי קנאה ומחלוקת הם שורש לכל הצרות, שבוה גרמו שפרעה אמר אח"כ הבה נתחכמה לו, ומדה כנגד מדה נגזר עליהם לקושש קש לתבן ויפץ העם ככל ארץ מצרים שהיו צריכים להתפור ולסבול, וזה בא עליהם משום שגם בעבודתם במצרים היתה עינו של איש צרה בחבירו, והתאווננו שאין הלה עושה כמכסת הלבנים שהוא גומר, ונפוצו בארץ מצרים לכל עבר כמו בדור התפלגה. אין דבר טוב ואין שלום יוצא מתוך מריבה (שמו"ר ל).

אומרים בשם צדיקים שבסידורים נכתב שם הוי' בחוב"ש בשני יודי"ן, כי כששני יהודים נפגשים ושוכנים זה אצל זה הרי זהו שמו של הקב"ה. ובעוה"ר נדיר מאד למצא היום שני יהודים המסוגלים להשתוות להיות בצוותא

הדא, כי זה פונה לכאן וזה נמשך לכאן, והגלות המר נתארך כבר למעלה מאלף ותשע מאות ושמונה שנים, ובכל רגע רואים ממש את מלאך המות לנגד העינים (מי שאינו רוצה לראות אינו רואה ואינו שומע מהחורבן הקיים), ועל כל זאת לא לומדים מכך שום לקח ומוסר השכל.

*

בפרשת שמות (ב, יא) מספרת לנו התורה דוגמה מאלפת איך היה עון זה נפרץ אצל בני ישראל במצרים, ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו, ויפן כה וכה וירא כי אין איש, לתדהמתו ראה שאין איש מקרב בני ישראל שיחוש לעזרתו של היהודי המוכה ויריב את ריבו, כל אחד גם לנפשו שמא יכה המצרי גם אותו, מה עשה משה, ויך את המצרי ויטמנהו בחול, ובתום לבו האמין שרק חסרון זה יש בהם שאינם נאמנים ומסורים איש לרעהו.

ויצא ביום השני וירא והנה שני אנשים עברים נצים, ראה שגם יהודי מסוגל להרים יד על חבירו, ויאמר לרשע למה תכה רעך, הלא רעך סובל כבר מספיק והוכה ע"י הגוים ולמה אתה עוד מסייע בידם, ויאמר מי שמך לאיש וגו', לא די שחצוף זה לא קיבל תוכחה אלא עוד העיז להתחצף למשה בן עמרם שהיה גדול הדור שבא מבית פרעה שהכל ידעו שהוא עולה לגדולה.

ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר, וברש"י ומדרשו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו מה חמאו ישראל מכל ע' אומות להיות נרדים בעבודת פרך אבל רואה אני שהם ראויים לכך, ובהכלי יקר הנ"ל שבזה הם גרועים מכל האומות, שאלמלא נשתעברו באומה אחרת והיו מכים אותם לא היה אחד מסוגל להכות את חבירו, וישראל מוכים ומכים עצמם כאחת. וז"ש וירא משה, כי בראותו שגם בהיותם מוכים אינם שבים מדרכיהם הרעים, שאפילו כשהם מעונים ספוגה טומאת המחלוקת בעצמותיהם ואינה מרפה מהם, נחרד לבו מאד בחששו לגורלם של ישראל מה יהי' בסופם.

*

לצערינו הרב שומעים לאחרונה על מקרי אסון שונים, פה הרגו יהודי ושם דקרו יהודי ל"ע, ומי יודע אם כבר נאמר למלאך המשחית הרף או שח"ו זה רק אתחלתא דפורענותא רח"ל, ומחוייבני לומר שהקטרוג היום בשמים על כל היהודים בכל מקום שהם הוא גדול מכפי שהיה בשנות האימים שעברו עלינו ה' ירחם, וצריכים לדעת שאין הדבר תלוי אלא בתשובה, אם לא ישליכו מעל עצמם את טומאת המחלוקת ולשה"ר ורכילות לשמור כ"א פתחי פיו שלא להיות עד חמס לם"א, יודע רק הקב"ה מה שעלול לקרות.

הן אמת שביאת המשיח קרובה מאד ובוודאי שכבר כעת הם ימות המשיח, אבל גם ביציאת מצרים מצינו שבמכת חושך מתו הרבה מישראל שלא היו ראויים לגאולה, ויש מדרשים שרק א' מחמישים יצאו ממצרים (בברשי" עה"פ וחמושים עלו בני"), אפילו כשישמעו כבר את קול שופרו של המשיח יזדקקו לרחמים מרובים, אוי מי יחיה משומו קל (במדבר כד). גם כשיבא השי"ת לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאומים גם אז יצטרכו לרחמים כדי להיות נמנה בין המי יחיה, קוב"ה מאריך אף אבל לבסוף גובה דיליה ונפרעין מן האדם מדעתו וכו'.

כשבא המבול לעולם לא בא בפ"א על כל העולם, אלא בדור אנוש היה מבול על חלק מהעולם ואח"כ בא מבול בימי נח ששטף את העולם כולו (ירושלמי שקלים פ"ו ה"ב). היטלר ימ"ש הרג ששה מליון יהודים ונותר מחנה קמץ שנשאר לפליטה, אולם כל אחד צריך לערוך את חשבונו ולראות אם יש לו על מה לבטוח שיזכה להיות בין מקבלי פני המלך המשיח ולהמנות בין כל הכתוב לחיים בירושלים (ישעיהו ד), שבשמים יהי' נכתב עליו להיות מהחיים בירושלים, לכל אחד יערכו חשבון נפרד, כל מעשה דיבור ותנועה של אדם נרשם בשמים, כמ"ש וכל מעשיך בספר נכתבים (אבות ב).

אני חייב לעורר שצריכים כ"א לערוך את חשבונו ולהנחם מדרכיו, כ"א צריך לשנן היטב את דברי הכלי יקר הנ"ל ולהתבונן היטב בדבריו, ואין לקבל את הדבר בקלות ובזולזול. אוי לאותה בושה כשומעים מאוה"ע שצועקים בעתונים וכדו' שאינם יכולים לסבול את מעשיהם של היהודים שאינם מתנהגים ע"פ התורה ואינם נשמעים לקול נביאיהם, הגם שגם הם מאמינים באמונתם רק לפני בחיצוניות גרידא וכל מעשיהם הם רק נגד רצון השי"ת, אבל מדבריהם אפשר לקבל מושג מה שטוענים המקמרגים בשמים. כל נאום שנשמע באו"מ נשמע גם בשמים ועוד יותר מזה, וכדאיתא שכל טענותיו של המזן טענותיו של המקמרג בשמים, והם צועקים הכי עם ה' אלה ומארצו יצאו, היכן הם מדותיהם של זרע אברהם יצחק ויעקב.

בשמים המתנינו שלשים שנה אולי בכל זאת יעשו תשובה, וכתפלתו של יעקב אבינו ורוח תשימו בין עדר ובין עדר, ונתנו להם מקום משלהם אולי כשיגיעו לשם יעשו חשבון הנפש ויתלכדו, ויראי ה' יחיו באחדות ובשלום, כשיראו איך נותרו א' מעיר ושנים ממשפחה לאחר שהושמדו אבות ואמהות עוללים ויונקים, אולי יתנו אל לבם להשליך מאחריהם את השטויות וההבלים של כבוד ותאוה, וכ"א יאהב את חבירו ותשרוד אחדות בקרב יראי ה', אולם כשרואים שאין סוף לפירוד, והמתנינו שלשים שנה ועדיין שכינתא בגלותא ושמו ית' מחולל בגוים, ודיו לאבל שיעמוד כאבלו, ומתקרב הזמן של שית אלפי שנין

הוי עלמא, וקצת זמן צריך להשאיר שיהי' ימות המשיח, אזי אומרים בשמים שא"א יותר להניח לשכיח"ק להיות בגלות, ואף האבות הק' אינם מסכימים שימשך יותר זמן, והם יסכימו לכל מה שעלול ח"ו לקרות, רק שתבא הגאולה.

אנו צריכים לקבל על עצמינו להיות ממארי דחושבנא ולתכסם עצה איך לשוב לה', והראשון הוא שמירת הלשון, ששום יהודי לא ידבר חלילה על חבירו ואדרבה נבקש מהשי"ת שנראה מעלת חברינו ולא חסרונם, וכל יהודי שיעשה דבר טוב יפליאו את מעשהו הטוב, וכל יהודי יהיה חשוב ממנו בעיניו כשיכיר לדעת שבכל יהודי יש יותר מעלות ממה שיש בו והוא הגרוע שבישראל וזהו הדרך כיצד להמתיק את מדת הדין. ובאופן כזה יתכן להמתיק את הגזירה שח"ו לא יבא חורבן נוסף רח"ל.

אני חייב לומר שיזכרו כולם שלא בסתר דברתי את דברי אלא הזהרתי בגלוי שחלילה וחם עומד בור פתוח לפנינו, וכצוואת הה"צ הר"ר נחום סופר זצוק"ל שכתב בשנת תקל"ו, ראו בור פתוח למולכם לבלעו בלי חמלה. דעו שעומדים רח"ל חלילה וחלילה בפני חורבן חדש הגרוע בהרבה מזה שעבר עלינו, ולא בשטויות והבלים נוכל לבטלו.

והגם שידעתי מי אנכי שאיני מסוגל אפילו לעשות תשובה לעצמי, אולם מ"מ דבר מועט פעלתי בעז"ה כמה שיסדתי את "הש"ס החדשי" שעשרות יהודים ביחד יעשו סיום על מסכתות הש"ס, שזהו ג"כ ענין של אחדות וכינוס ואבקש מבחורים ואברכים ובעה"ב שכל אחד יצטרף למסגרת זו ויקבל על עצמו סכום דפים לחודש כפי יכלתו כדי שיוכלו להמשיך בכך מדי חודש בחדשו, ובכל ר"ח יעשו סעודת סיום, שהיא סעודת מריעות, וכשיהודים מתאספים בצוותא חדא למטרה זו ואין ביניהם שום פירוד וקטטה הרי זו סעודת מצוה, שמתקנים בזה את חטא קמצא בר קמצא שע"ז חרבה ירושלים. כל אחד בלי הברל בין עדה וגזע, ובלי לפשפש במעשיו כמה דפים למד בחודש זה, כי המעט שלמד ג"כ חשוב בשמים. ואבקש שכל אחד ישתדל להפיץ את הרעיון הזה בקרב מכיריו וידידיו, סהדי במרומים שאיני מבקש לא כבוד ולא ממון רק לטובת הענין, ואולי יהיה בכך קצת תיקון עד"ש (שמו"ר בנ) בא וראה דרך צדיקים כמה שהם סורחים הם מתקנים.

וכשיתאספו בכל ר"ח לסעודת מצוה שסיימו ביחד ל"ו מסכתות הש"ס, וישמחו וירננו אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלינו, תהא קצת אמתלא למלאך מיכאל בשמים כמה לבא לפני השי"ת לדבר טוב על עמו. ומי שלא נרשם עדיין יודרו להרשם שלא יהיה בכלל מ"ש בחגיגה () כל מי שחבריו נמנו לדבר מצוה ואינו נמנה עמהם ה"ז מעוות לא יוכל לתקן, ויחשוב לעצמו למה אשב מן הצד הרי גם אני מסוגל ללמוד כמה דפים גפ"ת, למה לא

אטול חלק עמהם, ואם אינו יכול ללמוד בעצמו יחפש לו חברותא מי שילמד עמו, ויחשוב שגם הוא רוצה להמנות עם שאר אחיו מישראל, ואז אולי ישוב ה' ונחם על הרעה אשר דבר לעשות.

*

אמנם נ"ל מעט פתחון פה ללמד זכות על ישראל להבין את סיבת החורבן הרוחני הגדול שקיים בדורינו. ונקדים במשל מהמגיד מדובנא על מאמה"כ החודש הזה לכם וגו' ובתוספת נופך קצת, משל לב' עניים הולכים מעיר לעיר א' היה בריא וחזק מאד שלם בכל אבריו מעורו לא נסה בכל כאב, אבל לא היה יר"ש שלא הקפיד על אכילתו שתהא כשרה כדת, והשני היה בהיפך צנום וכחוש, לא חסרו בו כל מחלה וכל נגע מכף רגלו ועד קדקדו אין בו מתום, משום שהי' ממעט באכילה מחמת שהי' מודקק שיהי' בכשרות עצהיו"ט, ושיהיה לו מים לנט"י, והמקום יהיה ראוי לברך שם וכדו'.

והיה הבריא מבזה אותו ולועג לרש על רפינו, ומתפאר למולו בבריאותו ושלמותו מחמת שאוכל מכל הבא ליד, והי' החולה הזה מוסר דינו לשמים לאמר אתה ה' זכור חרפתי מני נבל הזה שנמפל אלי לבזות אותי ע"ד קיום מצוותך, הבא יום להתגולל עליו אשר תקפו וגבורתו תהי' סיבה למפלתו, וכן דלותי ומחלתי תהי' סיבה לתשועתי.

וישמע אלקים לקול שועתו, ויהי הם באים אל עיר מלוכה וגודמן כי מת א' מגיבורי המלך אשר לא נמצא גבור בארץ כמוהו והיה גדול וחשוב מאד בעיני המלך והשרים, עוד קרה להם בזמן ההוא כי מת רופא א' אבי כל חכמי הרופאים ונעצב המלך על שניהם עד מאד.

ויפקד המלך פקידים בכל מדינות מלכותו לבקש ב' אנשים כאלה תחת הראשונים למלאת חסרונו הגדול הזה, וימצאו מבוקשו באחת מערי ממלכתו ויביאו אותם אל המלך, ויישב בעיני המלך לנסותם אם כח להם למלא מקום הראשונים, ויען הגבור לפני המלך יביאו לפני איש גבור מאד חזק ורב אונים ואמיתחו בניגיעה קלה, והרופא אמר יביאו לפני איש נגוע בחליים אעלה ארוכה לו וממכותיו ארפאהו והיה כאחד האדם.

ויצו המלך על עבדיו לבקש באשר ימצאו להוציא הדבר אל הפועל, והנה הרצים יצאו בדבר המלך ויפגעו בב' העניים האלו ויעלו אותם אל המרכבה להביא אותם אל המלך, ויאמר הבריא אל החלוש ראה נא עתה כי אך בעבורי חררו הרצים האלה ולמי יחפוץ המלך לעשות יקר אם לא לאיש כמוני, והחולה ההוא מחריש שופך לבו נוכח ה', ויהי המה מובאים לפני המלך

ויעשו בעינינו לנסות בהם את בחיריו, ויתן את הבריא הזה לפני הגבור ויעש בו כאשר אמר, ואת החולה נתנו ביד הרופא וירפאהו מכל מכאוביו.

והנמשל כי כהיום רבים דוברים עתק לאמר מי ה', אמר נבל בלבו אין אלקים (תהלים ד), אבל לעתיד במהרה אי"ה יקיים ונגלה כבוד ה' וידע כל פעול את פועלו, ובמה יודע איפה הדבר לכל העמים ובמה יכירו כח מלכותו ית' אם לא בעשותו דברים הבלתי מושגים ע"ד הטבע, והם להשפיל גאים עדי ארץ ולהגביה שפלים עדי מרום, היינו שיקח הקב"ה את האומה המושלת בעת ההיא על כל העולם וישפיל אותה עד לעפר, ויקח את האומה השפלה בעת ההיא גוי ממושך וממורט וירים קרנם בכבוד, ויכוננתו עליון על כל גויי הארץ, והשני מופתים האלה יעידו ויגידו לכולם כי ה' אחד ושמו אחד. ועיי"ש במשלי יעקב שפירש כמה פסוקים עד"ו.

*

ובזה מוכן לנו מה שרואים שמעולם לא היתה גבורה כזו לאומות העולם שיוכלו להעפיל עד לירח ואוצרותיהם מלאים עפרות זהב, למרות גודל רשעותם ימש"ו, ולעומתם בני ישראל מבוזים ומושפלים עד לעפר, וכל אומה רוצה רק להאבדם מעל פני האדמה.

ולהנ"ל י"ל שכל זאת משום שהשי"ת רוצה להראות לעין כל חי כי גאה גאה שהוא המתגאה על כל גאים (כברש"י), וירים את קרן ישראל לא מחמת צדקתם וקדושתם ולא למענם יעש, רק למען אברהם יצחק ויעקב שבחר בהם הקב"ה ובורעם אחריהם.

ולבן נסתב שבני ישראל יגיעו למצב שישכחו את מקור שורש מחצבתם, ולא יפנו לא לתורה ולא לתפלה ולא למעש"מ וירדו לשפל המדריגה שגם הדעת תנמל מהם, ועי"ו יבאו לעשות מעשים אשר לא יעשו, מה תגידו לי שחולת אהבה אני (שה"ש ה), ממש כחולה שאינו מסוגל להבין מה שנעשה אתו רח"ל, כדלים ורשים דפקנו דלתוך, באין אונים ובלא דעת, בלי תורה ויר"ש ובחוסר אהבת ה', שפלים ונבזים כ"כ שהגויים מתיימרים לומר שהם טובים מישראל, ואז יופיע הבוכ"ע להושיע את עמו בזרוע עוזו, ויראה לעין כל כי אני ה' רם על כל גאים, ואף אם בין כוכבים שמת קינוד, שיהיו לך ספינות אויר ופצצות אטום וכו', ותחשוב שבכחך להחריב תבל ויושבי בה, ולהעפיל עד שמי השמים, סופכם שמשם אורידכם עד לעפר, כי אני ה' משפיל גאים עדי ארץ, ואת עם ישראל הבזוי והנבזה ירום קרנו, ויגביה שפלים עדי מרום למען אבותינו אברהם יצחק ויעקב.

והשי"ת יאמר באותה שעה ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל (דברים לב), אני אמית

את אוה"ע, ואחיה את ישראל, מחצתי את אוה"ע בנגיעה קלה, ואני ארפא את בני, ואתן לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, ותקבלו דעת והשכל ויאמרו כולם היולד גוי בפעם אחד.

וזה אומרנו במזמור שיר ליום השבת (תהלים צב) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און, אין אדם מסוגל להבין למה לגויים לא חסר מאומה, והם בריאים ושלמים דשנים ומפוטמים כחלב פרים, והתירוץ לכך הוא שכל זאת בא להם רק כדי שבסופם, להשמדם עדי עד, השי"ת רוצה להראות איך שרשעים שהיו כ"כ גדולים וחזקים, שכ"א מהם היה מסוגל להחריב את העולם מאה פעמים והיה לו עפרות תבל, לא תעמוד להם כחם וגבורתם בפני ממ"ה הקב"ה, ויושב בשמים ישחק למו וככלי יוצר תנפצם.

ואז יווכחו כולם לראות שמה שהיה ויציצו כל פועלי און היה כדי שיהיה להשמדם עדי עד, וידעו כי, אתה מרום לעולם ה' כי הנה אויביך יאבדו יתפרדו כל פועלי און, וגם יראו כח גבורתו ויכלתו לרפא נרכאים כשיהיה, ותרם כראם קרני, שתרים קרננו למעלה למעלה, והגם שיהי' כבר, בלזתי (מל') בלוי ונשחת), אשוב להיות בשמן רענן ותבט עיני בשורי וגו', שלבסוף יהיה, להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו.

כשיהי', ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלקים סלה, יהיה גם המשך הפסוקים, ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו.

*

והנה ידוע שהצדיקים נמשלו לעץ עושה פרי, עד"ש (שם) צדיק כתמר יפרח, ואחז"ל תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים, והרשעים נמשלו לאילנות סרק וקוצים ודרדרים וכשראה משה שהסנה בוער באש, תמה מאד, למה ניתן כח כזה לרשעים, ומדוע לא יבער הסנה וישרוף ויכלה את עצמו מן העולם, למה הסנה איננו אוכל. ויקרא אליו אלקים וגו' ראה ראיתי את עני עמי וגו' וארד להצילו וגו', אולם אם הישועה תהיה כבר כשיד מצרים תהיה חלשה ויחיו חי עוני, בזאת לא תוכר גבורתי ותפארתי, אלא קודם אתן להם שיתעשרו כמ"ש (פסחים ק"ח) שכל כסף וזהב שבעולם ירד למצרים בימי יוסף, ועוד הוסיפו עושר על עשרם במה שנשתעבדו רד"ו שנה כריבוא רבבות מישראל שבנו להם את פיתום ורעמסס וכו' תמורת לחם עוני אבטיחים וצבאים, והיו להם חרטומים ומלומדים שלא היו כדוגמתם בכל העולם, והגיעו לפסגת המעלות שיתכן להגיע אליה, וישראל יהי' שריום בשפלות שאין למטה ממנה, ואז כשיהיה נפלה

לא תוסף אז אסובב את הגלגל, ומצרים יאבדו מן העולם ואת בני ישראל אעלה אל ארץ זבת חלב ודבש.

ולכך היתה מכת בכורות בחצות הלילה עפ"מ דאיתא שבחציו הראשון של הלילה גוברת מדת הדין, ומחצות ואילך מתעוררים רחמים בעולם, וביצ"מ היה צריך להיות שני הענינים כאחד, המצרים הגאים היו צריכים לנחול מפלה והשפלה שלא ידעו כמותה, ולבני"א באה ישועה להקימם מעפר ולהושיבם עם נדיבי ארץ, והיו זקוקים לשפע רחמים ברוח נדיבה שאפילו צער של נביחת כלב לא יגיע להם, ובחצות הלילה שאו שולטים גם מדה"ד וגם מדה"ר, אז באה הישועה לישראל, וההשפלה הגמורה עדי ארץ למצרים.

ובימינו נראה שהתרוממות גדולה מזו שיש לגוים כבר כמעט לא תתכן, כי יש להם עושר וגבורה וככל העולה על רוחם, והשפלות במצבם של ישראל הן ברוחניות והן בגשמיות ג"כ א"א שיהי' למטה מזה, וכעת הוא הזמן להתעורר בתשובה שיהי' וקח טוב, לעורר שיבא הזמן של כחצות הלילה להכניע את אוה"ע ולהרים קרנם של ישראל בכבוד, והשי"ת בעצמו יראה איך שיפלה בין מחנה מצרים למחנה ישראל.

תעשינה ידיכם תושיה, ובכל הגוים אעשה כלה ואותך לא אעשה כלה, ובפ"א יעקרו כל רשעי ארץ ולא יהיה שריד לבית עשו, ויגביה שפלים עדי מרום, וירים קרן ישראל הנתונים בשפלות בתוך שפלות ובמהרה נזכה לגאו"ע בב"א.

תוכן הענינים :

- לשון הכלי יקר שהסנה רמו שניקר הסיבה לישראל להיות בגלות היא המחלוקת והשנאה שביניהם יותר מבכל האומות.
- מהמסופר ביוסיפין שאף בזמן החורבן היו הכתות בישראל מריבות זו בזו. וממדרשי חז"ל במעלת השלום וגנות המחלוקת.
- על המצב באר"י שאיש קם באחיו. כל הגוים מסוגלים להתאחד להצר צעדיהם של ישראל ח"ו, ושני מחנות יריבים מתוככי ישראל אינם מסוגלים להתאחד.
- בענין עשיית שתי בתי כנסיות בעיר. סיפור בעיר קטנה ושתי בתי כנסיות. מדברי זקה"ק בצאנו זי"ע בענין זה.
- ביאור קטרונו של המן על בני ישראל. אש המחלוקת המשיך לפעפע גם כשיהיטלר עלה לשלטון.
- בטעם שלא זכו ישראל לגאולה שלימה בנס מרדכי ואסתר.
- לא באשמת הפושעים מתעכבת הגאולה אלא בסיבת שלומי אמוני ישראל שאינם יכולים להתאסף כאיש אחד. דברים כדרבנות על הפירוד שבין ספרדים ואשכנזים.
- כל גלות מצרים נסתבב מקנאה ומחלוקת. ביאור הפסוקים ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם וירא איש מצרי מכה וגו'.
- הקטרונו היום בשמים גדול. אמת שביאת המשיח קרובה, אבל אפילו כשישמעו קול שופר של משיח נדקק לרחמים מרובים.
- על דבר ש"ס חדשי. ע"י סיום השי"ס יתחזקו בענין שלום ואחדות.
- משל בשם המגיד מדובנא. השי"ת נותן כח וגבורה לאוה"ע, ולעומת זה בני ישראל מבויים ומושפלים עדי עפר, כדי שיוכר לעין כל חי כי גאה גאה, כשישפיל את האוה"ע ויגביה את בני לעת"ל.
- ביאור פרשת הסנה. בטעם מכה בכורות בחצות הלילה.

לעיני הרה"ח מוה"ר משולם זאב (וואלף) ב"ר שלמה ז"ל מייער
נלביע חי' שבט תשנ"א לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י משפחתו החשובה הי"ו

לעיני הרה"ח מוה"ר ישע"י זאב ב"ר ישראל ז"ל
נלביע י"ב שבט – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י בנו
הרה"ח מוה"ר ישראל לייב שטול הי"ו

לעיני הרה"ח מוה"ר מנחם ב"ר משה ז"ל
נלביע י"ב שבט תשנ"ט – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י בנו
הרה"ח מוה"ר משה מרדכי ניימאן הי"ו

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר משה שוועד הי"ו
לרגל שמחת נישואי הנכדה
בת לחתנו הרה"ח מוה"ר יוסף ארי' הכהן קאהן הי"ו
עב"ג הבה"ח המו"מ בתור"ש כמר יצחק הכהן גאלדשטיין ני"ו
*
ולעיני אמו האשה החשובה מרת שרה בלומא בת הר"ר משה דוד ע"ה
נלביע ז' שבט תשלי"ט – ת. נ. צ. ב. ה.

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר יקותיאל זלמן מוטצען הי"ו
לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתור"ש החבר יואל צבי ני"ו
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר נפתלי הירצקא הכהן פרידמאן הי"ו
לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתור"ש כמר שלמה זלמן הכהן ני"ו
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת
הרה"ח מוה"ר מרדכי זאב ראזענבערג הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבן אברהם יהושע ני"ו
למז"ט ובשטומ"צ

מכון להוצאת דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה
שע"י איגוד חסידי צאנז
(718) 431-1055